

KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15- 2016-00001
A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés

Gróf Széchenyi István életműve, szellemi hagyatéka

Buday Miklós

**Nemzeti Közszolgálati
Egyetem**

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Definíciók, források

Mit értünk a szellemi hagyaték alatt?

Gróf Széchenyi István tevékenysége igen széleskörű volt. Gondolhatunk akár a katonai pályára, a lovászatra, a mezőgazdaságra, közlekedésre, a diplomáciára, a törvénykezésre, a Lánchídra, a sportra, nyelvészetre, közlekedésre.

Szellemi hagyatéka alatt viszont csak az írott életművét értjük. Ebbe nem csupán a könyvei, hanem minden írása és lejegyzett beszédei is bele tartozik.

Gróf Széchenyi István szellemi hagyatéka hungarikummá vált 2014 márciusában

• **A Széchenyi-életmű elérhetősége**

Az eredeti kéziratok közgyűjteményekben találhatóak. A műveinek kéziratát és sok iratát leginkább az MTA Könyvtár és Információs Központ Kézirattárában, a Magyar Nemzeti Levéltárban, az OSZK-ban, a Kiscelli Múzeumban, a Duna Múzeumban találhatjuk meg.

- A legtöbb könyve megjelent, mégis kevés a hozzáférhető mű
- Gróf Széchenyi István minden írása CD
- Az életmű áttekintés két fontos könyve:
 - **Bibliográfia:** Szentkirályi Elemér: Kalauz Széchenyi István megismeréséhez.
 - **Katalógus:** Széchenyi-gyűjtemény

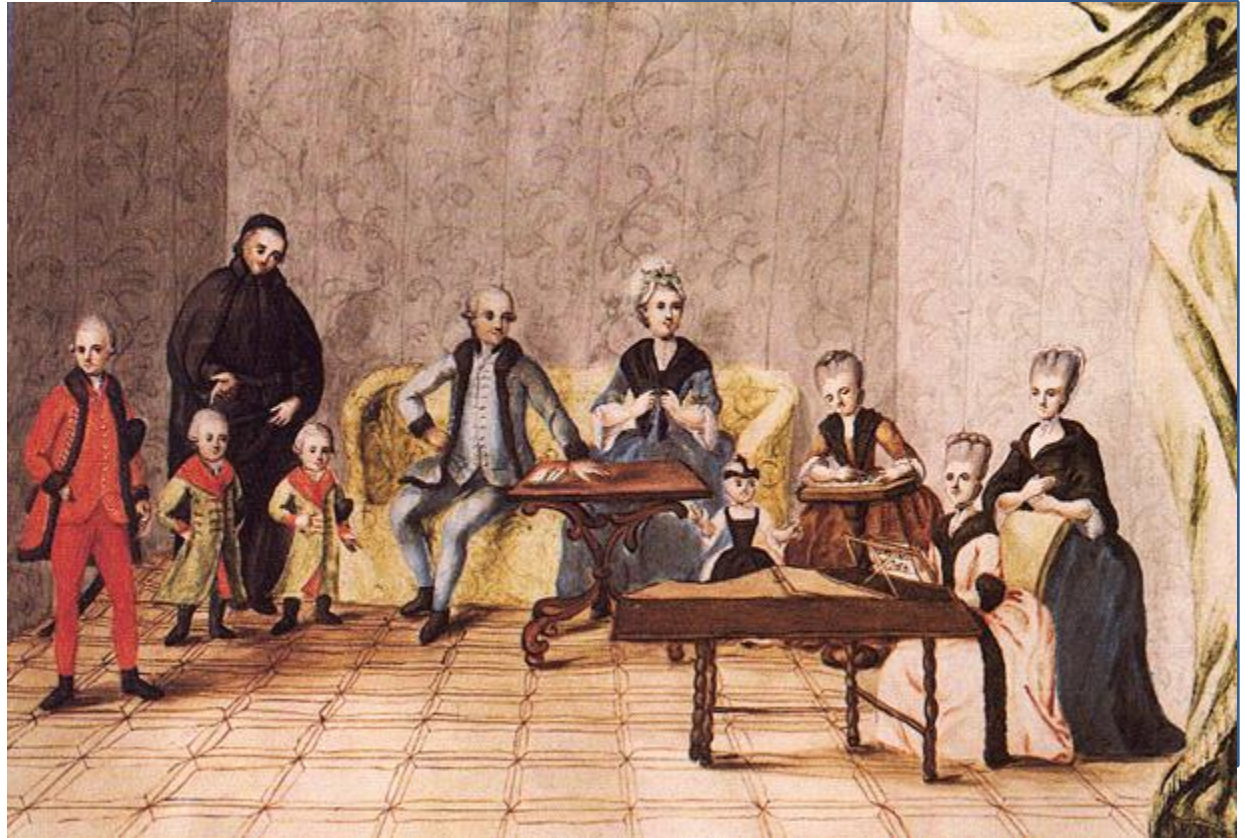
Néhány gondolat Széchenyi Istvánról, életútjáról és társadalmi szerepéről

CSALÁDI HÁTTÉR

Édesapja: gróf sárvár-felsővidéki Széchenyi Ferenc (Fertőszéplak, 1754. április 28. – Bécs, 1820. december 13.) államférfi, könyvtár- és múzeumalapító, Somogy vármegye főispánja, királyi főkamarászmester, aranygyapjas lovag.

Édesanyja: Festetics Julianna grófnő

Testvérei: Lajos, 1781., Franciska, 1783., Zsófia, 1788., Pál, 1789.

Néhány gondolat Széchenyi Istvánról, életútjáról és társadalmi szerepéről

CSALÁDI HÁTTÉR

Neveltetés

A szülők a legjobb nevelőket választották (Révai Miklós, Liebenberg/Lunkányi János), nagy gondot fordítottak taníttatásukra.

István 1802-1808-ig magántanuló volt. Bizonyítványában olvasható, hogy hazája nyelvét jól ismeri. Ennek több bizonyítéka van, például *Édes Kedves Jó Atyám!* megszólítással 1803. magyarul írt levelet atyjának melyben megköszönte a *“szép Magyar Könyvház lajstromát”*.

Az atyai intelmeket egész életében kis tokban magánál tartotta. Benne példaként egy örökbecsű gondolat:

„Nagyobb gondal ápollod épségét is, hogy az méltó lakása legyen lelkednek, s könnyebben cselekedhesd a jót..”

Néhány gondolat Széchenyi Istvánról, életútjáról és társadalmi szerepéről

Ismeretszerzési formák

- **Nem járt egyetemre**

Mégis a kor egyik legképzettebb emberévé vált. **Érzékenysége** a tudományokban, a művészetekben és különböző szakterületeken a megismerésre vezette, a tapasztalásra sarkallta.

- **Járta a világot és társalkodott “elmetehetős” emberekkel**

Szívta magába a külföldi haladó példákat, módszereket. Ismerte a honi viszonyokat.

Minden fontos dolgot érzékelt, megnézett, megtapintott, elolvasott, megvitatott.

Gondolatainak közepén mindig a hazai alkalmazás állt. (A gépektől a bolondok házáig)

Befolyásolta a döntéshozókat (Sina bankár, József nádor, Obrenovics fejedelem stb.)

Igénybe vette a szakembereket, (a két Clark, Vásárhelyi Pál, Beszédes József, Kovács Lajos, Fényes Elek, Kecskeméthy, Falk, Kemény, Hertelendy stb.).

- **Feljegyzéseket, megvalósíthatósági tanulmányokat készít**

Tapasztalatait, gondolatait leírta. Kereste a javítás lehetőségét. Az írás létformája volt.

Néhány gondolat Széchenyi Istvánról, életútjáról és társadalmi szerepéről

TAPASZTALATAINAK, KÉPESSÉGEINEK HASZNOSÍTÁSA

• Mi végett vagyunk a világon?

E kérdésre mindig keresték a választ. Sokféle megközelítést ismerünk. Arról nincs tudomásom, hogy Széchenyi foglalkozott-e ezzel a kérdéssel, de életműve alapján ő válaszol nekem: **kitölteni az űrt!** Ez a dolgunk. Az ismereteink birtokában ott és akkor ahol vagyunk (térben és időben) elfoglaljuk a lehetséges pozíciót. Úgy ahogy például a fa lombozata. Ha az egyik levél már ott van, akkor a másik már nem nőhet oda. (A tudományra, a társadalomra is igaz ez, bár ez utóbbinál lehetséges az adott pozícióról letaszítani, likvidálni a korábban érkezőt.) Széchenyi nagyon érezte az “űrt”, a hiányt, másrészt pedig idejét, képességeit, ismereteit a magyar haza felemelésének szolgálatába állította. —> Kitöltötte az űrt.

“...nagy becsületünkre válik, ha bebizonyítjuk a világ előtt, hogy lemaradni nem tudunk...” (Hitel)

• Stratégiai érzéke a katonaságnál is csiszolódott

A sorsdöntő Lipcsei csata előtt sürgős futárszolgálatra rendelik, hogy a hezitáló Blüchner tábornok csatlakozzon a Napóleon elleni ütközethez. Széchenyi bámulatos bátorsággal lerövidíti az utat, átnyargal a francia állásokon. Amikor látja, hogy a szövetségesek nem készülnek a harcra a következő szavakkal intézi a tükör előtt biggyeszkedő tábornokoz: *“Uram, én azt hittem, hogy karddal és puskaporral fognak foglalkozni, de látom, hogy a hajpornak is van kelete!”* (Küldetése sikeres volt.)

Stratégiája: Megragadni azt a konkrét feladatot, amelyhez kényszerűen kapcsolódnak az átfogóbb intézkedések.

“Tiszta lélek, tiszta szándék, akár siker, akár nem!” (Vaskapu/gőzajó, kereskedelem; Balatoni gőzhajózás/kikötők, területfejlesztés)

Néhány gondolat Széchenyi Istvánról, életútjáról és társadalmi szerepéről

Jellemzések

Terjedelmes a Széchenyi-életmű, de még nagyobb a **róla** és műveiről szóló publikációk mennyisége. Álljon itt két kortárs vélemény, amelyek által Széchenyi személyiségét jobban érzékelhetjük.

• Seilern Crescencia

Szerelme veti a következő öt hibát a szemére: *Ön kissé **hiú**, kicsit **sok a becsvágy** önben, egy kevésbé **arcátlan**, egy kissé **gúnyos** és egy kissé **hamis**.*

• Kossuth Lajos

“Hazáját mondhatatlanul szereté [...]. Ujjait a kornak üterére tette és megértette lüktetéseit. És ezért, egyenesen ezért tartom őt a legnagyobb magyarnak; mert nem ismerek senkit históriánkban, kiről el ne mondhatnók, hogy százados hatásra számított lépései sem korán, sem későn nem érkeztek. – Ki korán jó, izoláltan áll és az egyedül állónak lépteit maradandó hatás nem követheti. A ki későn jó, fényes nappal gyújt gyertyavilágot s még hálát adhatunk, ha működése csak haszontalan. – Gróf Széchenyit a kor szükségéinek hatalma alkalmas percben ragadta meg. Ő korának nyelvéné lőn; ő a nemzet jobbjai gondolatának szavakat adott. És hatásának titka itt fekszik.”

A Széchenyi-életmű jelentősége

HATÁSA

- **Tematizálta korát és kortársait**

Ismerte a fejlettebb nemzetek eredményeit, felismerte a szükséges feladatokat. Írásban és tettben megelőzte korát. Jól ismerte az ok-okozati kapcsolatokat ezért sokkal nagyobb valószínűséggel “látta” helyesen a jövőt. Sok kortársa mellé állt, és az utókor is visszaigazolta. Ezért

- **Hatása évszázadokra kiterjedő**

Például a közlekedési koncepciója ma is meghatározó.

- **Életműve bámulatosan sokszínű**

Közgazdasági, filozófiai, jogi, műszaki, irodalmi, politikai érdeklődése igen széleskörű, érzékeny. Eredetiben olvassa a kor irodalmát, szakirodalmát (például: Adam Smith, Benjamin Franklin, Byron)

A Széchenyi-életmű jelentősége

• A Széchenyi-életmű jelentősége

Gróf Széchenyi István hatalmas és páratlan életműve, nem csak a saját korában volt kiemelkedő, hanem manapság az utókor számára is igen fontos értékeket hordozó forrás.

Cselekvő hazaszeretete minden magyar számára példaértékű. Nem véletlenül nevezték őt a leghívebb és a legnagyobb magyarnak. Széchenyi személyét általános tisztelet övezi, nem osztja meg a magyarságot. Akik találkoztak az életművével, akiket megérintettek Széchenyi gondolatai, azok szerencsésnek tartják magukat, és a saját területükön tevékenységüket áthatja Széchenyi szellemisége.

Gróf Széchenyi István életműve egyediségével, különlegességével és minőségével a magyarság csúcsteljesítményei közé tartozik, amelyet belföldön és külföldön egyaránt a magyarság eredményeként, kiemelt értékeként tartanak számon. Mindez hozzájárul az új nemzedékek nemzeti hovatartozásának, magyarságtudatának kialakításához, megerősítéséhez.

Levelezett öt nyelven Európa-szerte a művelt világgal; filozófiai, irodalmi, gazdasági, műszaki, elméleti és gyakorlati kérdéseket részletezve. A kor jelentős gondolkodója volt, de markáns gyakorlati eredményei miatt nem elsősorban utilitárius filozófusként tekintünk rá.

Önmagát magyarnak tartotta és egész életében Magyarország felemelkedésén munkálkodott, azért, hogy a tevékenysége nyomán a követő generációk „a vállára állva” messzebbre láthassanak.

Az életmű jellemzése, bemutatása

A Széchenyi-életmű (illetve a fontosabb írások) érintőleges bemutatása

- **Elmélet és gyakorlat, együttműködő partnerek (koncentráció)**

Széchenyi könyveiben mindig az adott helyzetből indul ki (helyzetelemzés) körüljárja a témát. Kritikai észrevételeket, megállapításokat tesz, majd javaslatokkal él. Ma ezt megvalósíthatósági tanulmánynak nevezik. Keresi és alkalmazza a legjobb szakértőket, majd elvégzi a PR-munkát is, lobbyzik, részvényeseket toboroz a tervek megvalósításához. Soha nem felejtkezik el a megfelelő pénzügyi háttér megteremtéséről sem. A kivitelezéshez is a legjobb partnereket választja ki, ha itt nincs, külföldről. (Vásárhelyi Pál, Beszédes József, Fényes Elek, Tasner Antal, a két Clark, hosszú a sor.)

- **A művek nyelve, kategorizálása**

Széchenyi a műveit németül vagy magyarul írta attól függően, hogy kinek szólnak. A naplóját mindig németül írta, bár néhol van más nyelvű rövid részlet is benne. A leveleinek nyelve a legváltozatosabb, ahány nyelven beszélt, éppen úgy, ahogy illett. Szüleinek németül írta a leveleit, mert abban az időszakban árnyaltabban tudta magát így kifejezni. Persze vannak kivételek. Gyermekkorában is tudott magyarul, ennek sok bizonyítéka van.

A kategorizálás nehézségei

- **Néhány gondolat a Széchenyi-ismeretről**

- **Lássuk a műveit, illetve a fontosabb írások rövid bemutatását**

(Kimarad az ismertetésből a 95+29 hírlapi cikke, a beszédei és a kisebb írásai).

Az életmű bemutatása

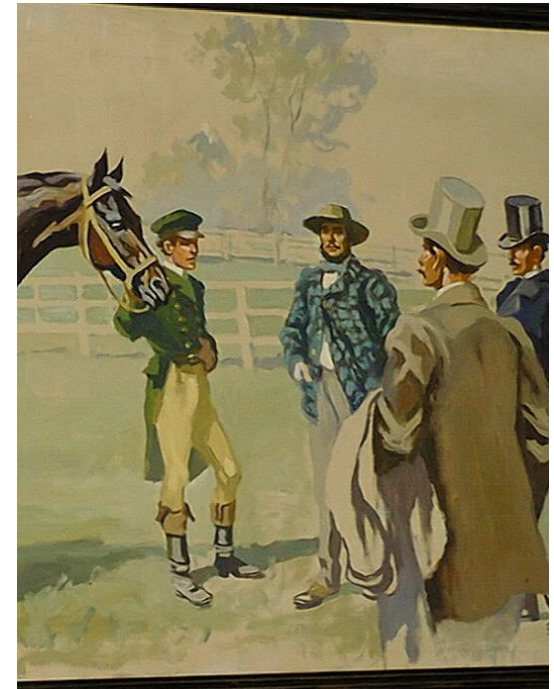
KÖNYVEI

• Lovakrul

A lovakat öt fő célra kell hasznosítani (gazdálkodás, szállítás, kereskedelem, katonaság, közlekedés), mindegyiket siralmasnak ítélte. (legfontosabbnak az ország védelmét jelölte meg.)

Széchenyi első két könyvével (Lovakrul, Hitel) meglepte kora társadalmát. Több kortársának az volt a véleménye, hogy könyvét nem egyedül írta. Széchenyiről – különösen a lányos anyák – rossz véleménnyel voltak. Az 1828 februárjában megjelenő kötet nem csak mint a lóversenyzés kezdeményezője (az első lóversenyt 1816-ban szervezte), lótenyésztő földbirtokos ill. kiváló lovasként írta le, hanem két rendkívül fontos motívumot fedezhetünk fel. Meggyőző benne a haszonelvűség, a utilitárius szemlélet, hangsúlyozza, hogy **“Ami hasznot ad, annak lesz sikere: ami veszteséget hoz, az elmúlik.”**

A másik pedig, hogy első könyvében a legfontosabb tárgyat az energiaforrás hatékonyságát tárgyalja.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

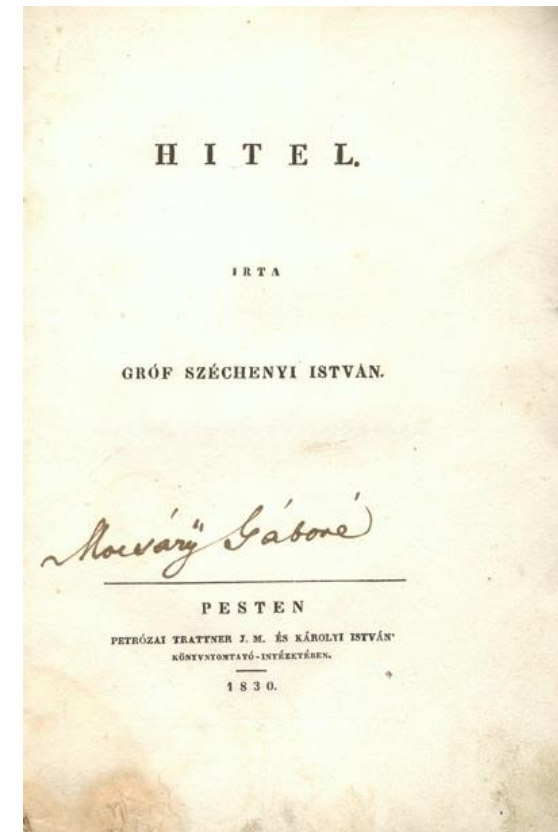
• Hitel

Különleges mű. Szakadék tátong a valóság és az “így kellene lenni” állapot között. Hol a hiba? **“Csak az érti hazafiúi kötelességeit józanul, ki a hiányt, a csorbát látja, de azon tehetsége szerint segíteni is törekszik.”**

Széchenyi élesen bírálja birtokos társait, hogy más pénzén tartják fenn a birtokukat, s egyre jobban gúzsba verik magukat. Tőkepénzes és gazdálkodó áll egymással szemben és ebben a folyamatban mind a kettő vesztes.

Széchenyi ősi igazságokból, erkölcsi alapokról kiindulva sokoldalúan tárja fel és elemzi a valóságot. A helyzetelemzéssel sokakat megsért, mások ünneplik.

Sorra tárgyalja a jogi- és gazdasági korlátokat, amelyek helyett új törvények szükségesek. Számpéldákkal támasztja alá termelés, a gazdaság, az értékesítés, a szállítás, a közlekedés stb. lehetséges fejlesztését. Mindezt figyelemre méltó stílusban és igen nagy meggyőző erővel teszi.

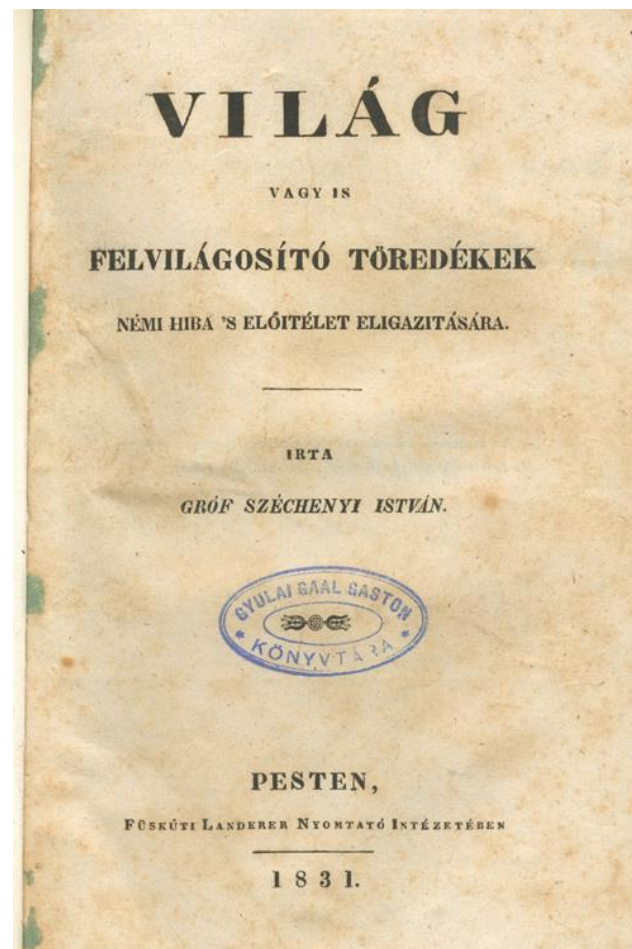
Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

- Világ

Gróf Desewffy József: *“A Hitel című munka taglalatja”* c. könyvben (1831) bírálja a Hitelben kifejtett nézeteket. Széchenyi válaszul, és korábbi gondolatait továbbfejlesztve újabb könyvet ír, *“Világ vagyis felvilágosító töredékek némi hiba és előítélet eligazítására”* címmel, mely 1831 júliusában jelenik meg.

Ebben összefoglalja az egyes kérdésekben kialakult álláspontját, s pontosan kifejti, hogy mire gondolt. Sokan ezt megértették és egyre többen szakítottak a hagyományos ellenzéki rendi politizálással. Széchenyi látva, hogy egyre többen értenek vele egyet - a programadás szándékával - 1831. szeptember elejétől nekilát a Stádium c. könyv megírásának.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• Stadium

A Stádiumban 12 törvényjavaslatot fogalmaz meg, melyek közül kilencet kifejtett, és indoklással is ellátott.

I. A hitel haszna és kára mindenkit egyenlőn ér.

II. Az ősiségi jog örökre el van törölve.

III. A magszakadásból származó fiscalitások örökre megszűnnek.

IV. Magyarországon mindenki bírhat ingó és ingatlan jószágot, mint sajátot.

V. Mindenki egyenlően áll a törvény oltalma és súlya alatt.

VI. A nemtelenek is választanak magoknak megyei pártvédet.

VII. A házi pénztár és országgyűlési költségekhez idom szerint mindenki fizet.

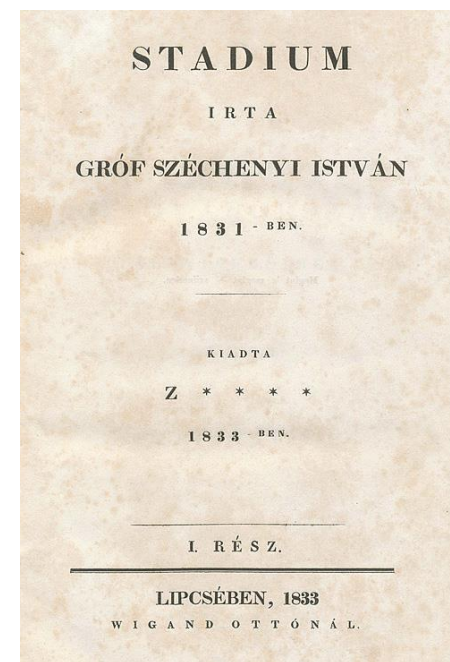
VIII. A vizek, utak és belvám elrendelése mindenkit egyenlőn ér, és országgyűlési tárgyak.

IX. Monopóliumok, céhek, limitációk és egyéb ilyes a köz szorgalmat és concurrentiát akadályozó intézetek örökre eltöröltetnek.

X. Magyarországon csak magyar nyelven szóló törvény, parancs, ítélet kötelez.

XI. Minden törvényhatóság csak a helytartó Tanács közbenjárása által hallja a fejedelmi szót.

XII. Ítéletek mint tanácskozások csak nyilvánosan (publice) tartatnak.”

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

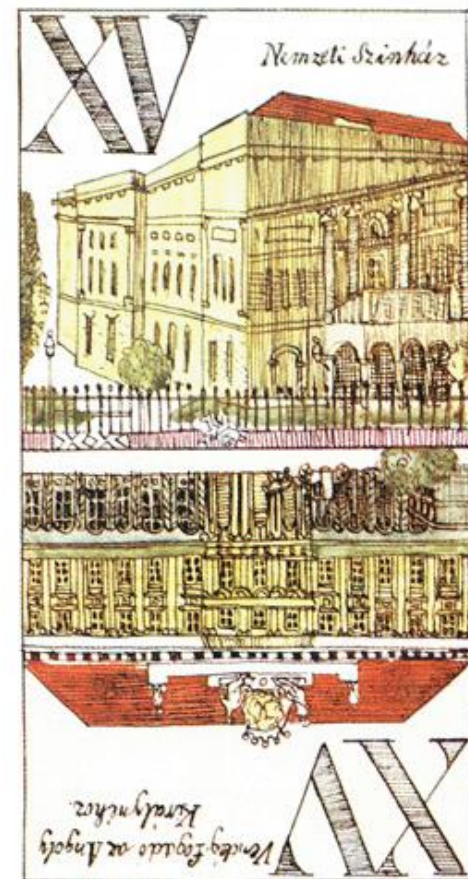
• Magyar játékszínről

A Magyar Játékszínről című munka a Hitel (1830) és a Világ (1831) megírása után, a Stádium kiadása (1833) előtt 1832-ben, Pesten született. A *honi nyelv terjesztésére ügyelő küldöttség* felkérésére foglalta össze a színház létesítésének feltételeit. A hosszútávú biztos működés alapját képező induló tőke (200 ezer pengő forint) megszerzésének módozatait fejt ki először. Azok fizessenek, „*akik, tehetséggel bírnak*”.

Széchenyi a Duna-parton szerette volna látni a színházat, (végül a magyar színház alapkövét 1835-ben tették le a mai Rákóczi út-Múzeum körút sarkán). Fontosnak tartotta, hogy a színház profilja legyen tiszta. Ne német- magyar együtt, mert az erősebb bekebelezi a gyengét és a színház „*perpatvarok műhelyévé*” válik.

Hirdette: „*Egyesülnünk kell mindenre, ami a hazát felemeli.*”

1837. augusztus 22-én már fogadhatta lelkes közönségét a Pesti Magyar Színház, melynek felépítése a nemzeti gondolat, a széleskörű összefogás, azaz az „*egyesülés*” győzelme volt.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

- **Pesti por és sár (1837-1840) + döblingi változat**

Széchenyi István 1834. június 30-án - harmadik al-dunai útján - kezd a Buda-pesti por és sár írásához. Szakaszosan dolgozik, a mű töredékben maradt. 1857-ben kezdett foglalkozni két befejezetlen munkájának a kiadásával, és Török Jánosnak ajándékozta a Hunnia és a Pesti por és sár kéziratait. Nyomtatás közben a pesti sajtórendészeti osztály betiltja a munkálatokat. Széchenyi újra formálni kezdi a “port”, a két változat története ketté válik.

1865-ben először a Török Jánosnál maradt kéziratokból összeállított könyv, a *“Töredékek Gróf Széchenyi István fennmaradt kézírataiból”* második kötetében. A másik csak 1925-ben jelenhetett meg. A két változat összedolgozása Fenyő Ervinnek köszönhető.

Buda-Pest egy időben kies hely és kutya vidék. Párbeszédben hangzanak el az érvek gróf Vízlaky, Sárga úr, és “Én” között. A kötet röviden mai szóval környezetvédelmi mű. “Milyen kifejlésre képes” a két testvérváros, lakhelyünket célszerűen hogyan alakítsuk ki.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• Hunnia

1834. szeptember 14-től 1837-ig megszakításokkal írta. Széchenyi a Hunniát a Stadium folytatásának szánta. Az ott javasolt 12 törvény közül részletesebben csak 9-et fejtett ki. A 10. a magyar nyelv használatának biztosítását tárgyalja.

A negyvenes évek elején nem adta ki, mert a magyar nyelv ügyében időközben hozott törvények egyelőre kielégítették. Széchenyi 1858-ban kéziratának egy részét Török Jánosnak adta át anyagi támogatás céljából, köztük a Hunnia kéziratát is. A rendőrminisztérium a könyvkiadást engedélyezte, kinyomtatták, de a pesti sajtórendészeti osztály végül a könyvet lefoglalta. Azért maradt a könyvön az 1858-as évszám, mert Heckenast az engedélyt a terjesztéshez csak Széchenyi halála után kapta meg.

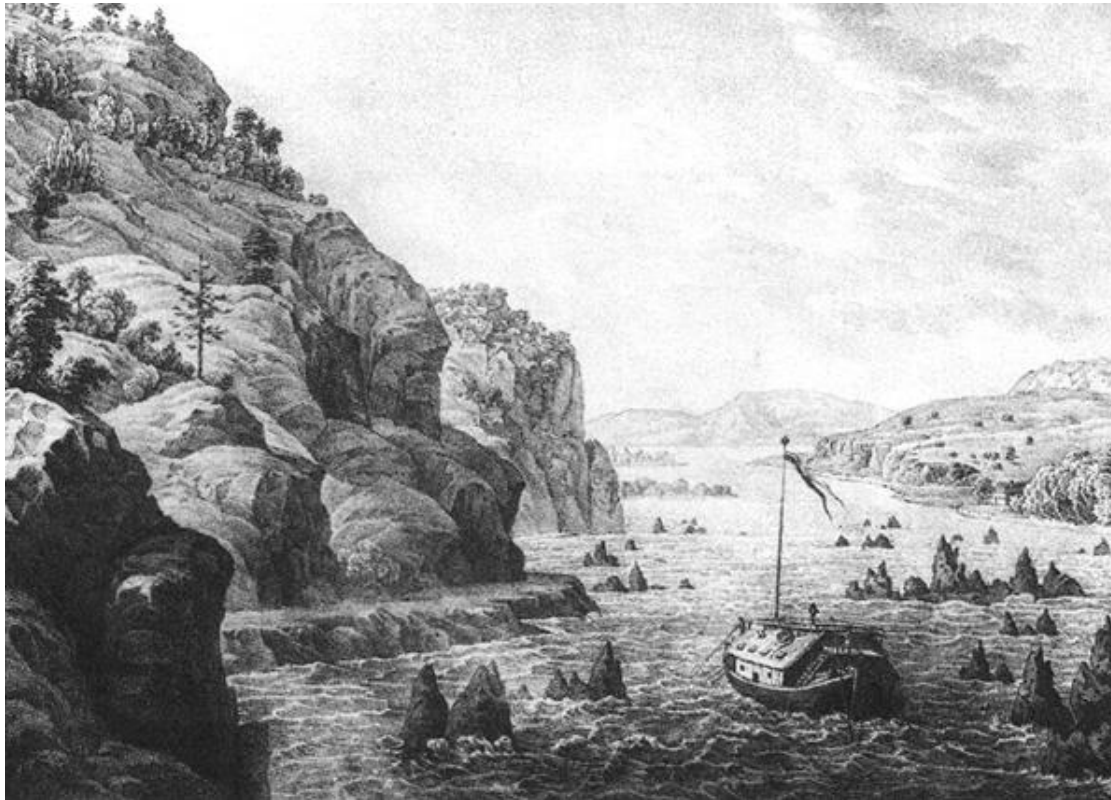
A „Hunniá”-ban Széchenyi erős kifejezésekkel kritizálta a nemesség tudatlanságát, műveletlenségét, nemtörődömségét. A nemzeti ügyekkel, de még a jószágaik fejlesztésével sem foglalkoztak. A bajok egyik okaként azt jelölte meg, hogy a magyar helyett a latin a hivatalos nyelv, és az anyanyelvünk kiszorult a palotákból a kunyhók falai közé.

A nemzetiségi kérdéstről vallott álláspontját is kifejti, tiltakozik az erőszakos magyarosítás ellen. „A magyar szó még nem magyar érzés” – írta. A nemzetiségekkel a megállapodás mellett érvelt.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

- **Néhány szó a Dunahajózás körül**

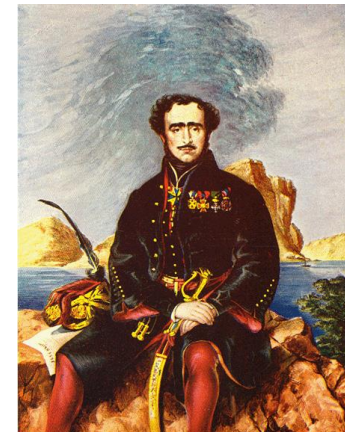

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• **Néhány szó a Dunahajózás körül**

1830-as évek elején Magyarország délkeleti határainál orosz, török függőségű délszláv katonai határőrvidék szigetelte el az országot. Az egyetlen kivezető, utat a Duna ígérte. A Vaskapun csak nagy ritkán vergődött át vízi jármű, és a partok magas sziklafala teljesen lehetetlenné tette a szárazföldi kapcsolatteremtést. Széchenyit foglalkoztatta a gőzhajózás lehetőségének a gondolata is. Személyesen utazott végig 1830-ban a Dunán Beszédes Józseffel és Waldstein János gróffal, hogy a folyó hajózhatóságát megvizsgálja. Benyomásait naplójában és a hírlapi cikkeiben is nyomon követhetjük. 1833 júniusában az Al-Duna-szabályozás királyi biztosává nevezik ki. 1833. júli. 8-án a Francz I. gőzhajón indul újból az Al-Dunára. A mintegy 4000 köbméter sziklának a folyam medréből történő kirobbantásával elérték, hogy közepes vízállás mellett a Vaskapu gőzhajók számára is hajózhatóvá vált. Egyúttal a Duna bal partján a Kazán-szorosban a sziklafalakba vágott kitűnő 122 kilométer hosszú parti út létesült. A gigászi munka mellett a közvéleményt is tájékoztatta, a Társalkodóban megjelentetett cikksorozatával. Széchenyi erőfeszítéseinek diadala volt, hogy az első gőzhajó az ARGO 1834. április 14-én áthaladt a Vaskapun.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• Néhány szó a lóverseny körül

Széchenyi e könyvén kívül két művében (Lovakrul, Világ) fejt ki gondolatait a lovak állapotáról, a lóversenyzésről. Kritika érte egy újságcikkben, amely az Orosz József szerkesztésében megindult Hírnök c. lapban 1837. júli. 4-én látott napvilágot. A cikk szerzője (Pesti Lajos) intéz támadást a pesti lóverseny ellen. Ez az írás készítette Széchenyi Istvánt a vitairat megírására. A munkát 1837. július 7-én kezdte el, és december elején fejezte be.

“Széchenyi István az ellene, pontosabban a magyar lóversenyzés vádakra szellemes iróniával, szakmai tényekkel, gazdasági elemzésekkel, gyakorlati tapasztalatokból merített tényekkel válaszol. Nem tartja magát tévedhetetlennek, érvelését hibátlannak, s elfogadja – mint írta –, ha állításait megcáfolják, vagy pedig azoknál ellen hozott jobbak eszközölnek.” (Ernst József)

PESTI LÓ-FUTTATÁS.

Junius 6-dikán 1827.

Kezdődik regg. 10 órak. 's fél óránként új új futtatások.

- Egyes futtatás.* Pályára kelhet akárki. Nem méneses gazdák és csikósok ingyen akármi teherrel. Mások három aranyért, meghatározott teherrel. Távolság 2 angol mértföld. BOHUS JÁNOS 6 eszt. fekete lova *Ficzkó*. Lovas: fejr test és új, veres sapka. Teher 133 font. B. BRUDERN JÓSEF. Lová még nincs tudva. Lovas: egészen fejr. Gr. ESZTERHÁZY MIHÁLY 6 eszt. sárga kanczája *Arandeka*. Lov. kék test, sárga új, sárga sapka. Teher 133 font. Gr. ESZTERHÁZY KÁROLY. Se lova, se lovassa nincs tudva. Gr. KÁROLYI LAJOS 6 eszt. szürke kancz. *Lady Thygh*. Lov. veres test, kék új, kék sapka. Teher 133 font. Gr. KÁROLYI GYÖRGY 6 eszt. sárgalova *Babieka*. Kék test, veres új, veres sapka. Teher 133 font. B. ORCZY GYÖRGY 6 eszt. fekete lova *Csinos*. Setét-kék test, kék új, fekete sapka. Teher 133 font. Gr. PEJACHEVICH PÉTER 4 eszt. vil. pej kancz. *Romana*. Lovas: veres test, veres új, kék sapka. Teher 113 font. Gr. SZÉCHÉNYI ISTVÁN 7 eszt. szürke lova *Gawing*. Lovas: fejr test, veres új, veres sapka. Teher 134 font. B. WESSELÉNYI MIKLÓS nevezi Gr. SZÉCHÉNYI ISTVÁN idős pej lovát *Snap*. Test új sapka, kékkel csikos fejr. Teher 134½ font. A' többi futtatók' neve száma a' pálya-helyen fog kitetszeni. Hányszori versent-futás történik a' 50 aranyért, a' lovaknak még tudva nem lévő számától függ.
- Futtatás a' negyedik pálya-dijért.* 50, 12, 8, arany jutalmak. Teherre semmi tekintet. Távolság 1 angol mértföld. Itt nem méneses gazdák 's csikósok futtatván csak, lovaik' számát szörét 's a' t. előre kijegyezni nem lehet, minthogy még tudva sincsenek.
- Futtatás 50 eszt tallér jutalomért.* 'Ez némelly Hazafiak aláírása által gyült 's érette azon nem méneses gazdák 's csikósok szállhatnak csak pályára, kik a' nap folyttában még nem nyertek. Ezek három csapatba szakaszatnak 's minden csapatban az első nyertes 12, a' második 8 tallér jutalmát kap. A' távolság 1 angol mértföld.

Jegyz. Egy angol mértföld 866 Posonyi öl. A' csapatba osztatást nem önnkény, hanem sors-határozza-ef.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• Selyemrül

Széchenyi István fiatalkori utazásai során ismerkedett meg közelről a selyemhernyó-tenyésztéssel. Hazaérkezése után szederfakertet állított fel Nagycenken, Sopron vármegyei jószágán. 1829-ben *„kiültetett szederfáinak száma 12 ezer, eleven gyepűben van 25. 600, faiskolában nevelnek további 66. 200 darabot”*. Széchenyi Sopron vármegye közgyűlésén felhívta a megye közönségének figyelmét a selyemtenyésztés hasznosságára. Ekkor a Sopron vármegyei szederfa-küldöttség elnöki tisztére Széchenyit választották. 1840. július 13-án ismertette javaslatait a választmánnyal, s 1840 októberében folytatásokban (a Társalkodóban), november elején pedig önálló kiadványként publikálta e gondolatokat. Az önálló kötet függelékében megjelent az egyesület jegyzője, Simon Nepomuki János kiegészítése, amely a végleges alapszabályt tartalmazta.

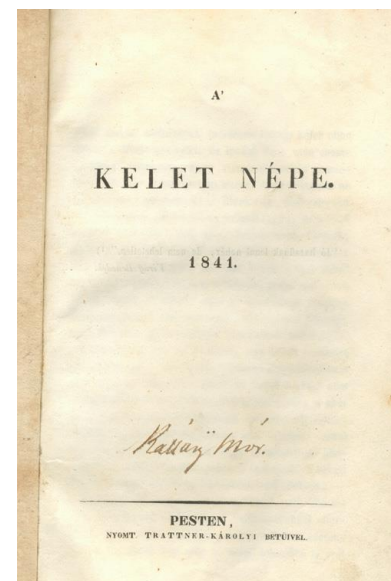

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• A Kelet Népe

A *Pesti Hírlap* 1841. január 2-án robbant be a magyar publicisztikába, és Kossuth szerkesztői tevékenysége nyomán a polgárosodás és a nemzeti fejlődés orgánuma lett a lap. Kossuth a cenzúrát is megkerülő éles hangú társadalombírálatok egyre hevesebb és szélesebb körű társadalmi változások képét vetítették Széchenyi lelki szemei elé. Bár Kossuth javaslatai nem lépték túl a Széchenyi által már kijelölt irányokat, de a gróf aggodott, hogy a békés átalakulást a lap cikkei veszélybe sodorják. Belső feszültségét jelzik a mű első címvariációi: *Anti Vezér Cikk*, *Lélek Harang*, *Fonák reform*. Kossuth alapelveit jórészt magáénak tudja, de stílusával, témaválasztásával, főképp pedig „modorával és taktikájával” már nem volt képes azonosulni. A *Kelet Népében* Kossuth szemére vetette, hogy írásai felszínesek, összefüggéstelenek, „csalképzetekkel” telítettek, s a népszerűséget hajszolva az érzelmeik által vezéreltek, sorai mögött pedig ott rejlik a forradalom „veres fonala”. A könyv 1841. június 23-án jelent meg. Kossuth *Felelet* címmel válaszolt, cáfolta Széchenyi állításait és megerősítette saját politikai stratégiáját. Értékelésében a gróf már nem a reformok fő irányodjaként jelent meg.

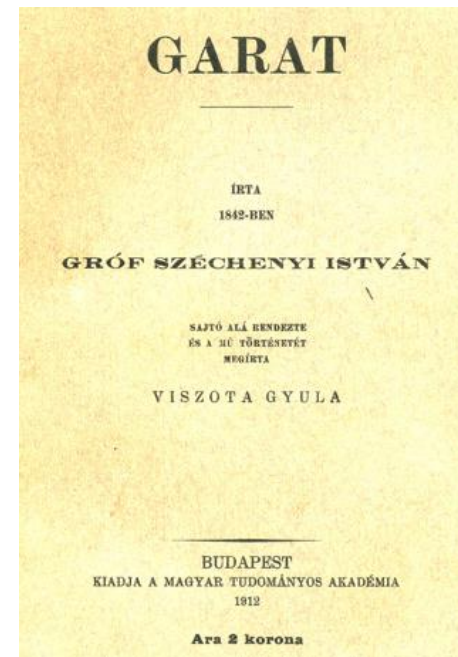
Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• Garat

A kelet népe után Széchenyi 1842. májusában egy újabb Kossuth ellenes vitairat megírásába kezdett Garat címmel. Indulatosan bírál. Széchenyi A kelet népe negatív fogadtatása ellenére is úgy ítélte meg, hogy a Pesti Hírlap cikkei és az ellenzéki politika veszélybe sodorják az országot. Végül úgy döntött, hogy a mű elveszítette aktualitását és az írást befejezés nélkül, félretette. A Garat kéziratai egészen 1912-ig szétszórta lappangtak, amikor is Viszota Gyula Széchenyi óriási mennyiségű iratai között a művet össze nem állította. Az 1912-es első akadémiai kiadást 1930-ban követte a második kritikai, s eddig egyben utolsó megjelenés. (Gróf Széchenyi István írói és hírlapi vitája Kossuth Lajossal című, gróf Széchenyi István Összes Munkái VI/1.)

Széchenyi a Garat írása során rájött arra, hogy a Pesti Hírlap és Kossuth cikkei ellen sokkal hatásosabban léphet fel, ha bonyolult szerkezetű, vaskos könyvek helyett maga is hírlapi cikkekben fejti ki az ellenzéki politikusoktól eltérő különvéleményét. Ezért még 1842 decemberében szerződést kötött Helmeczy Mihállyal, a Jelenkor szerkesztőjével, hogy a lapban rendszeres publicisztikai tevékenységet folytathasson.

Az életmű bemutatása

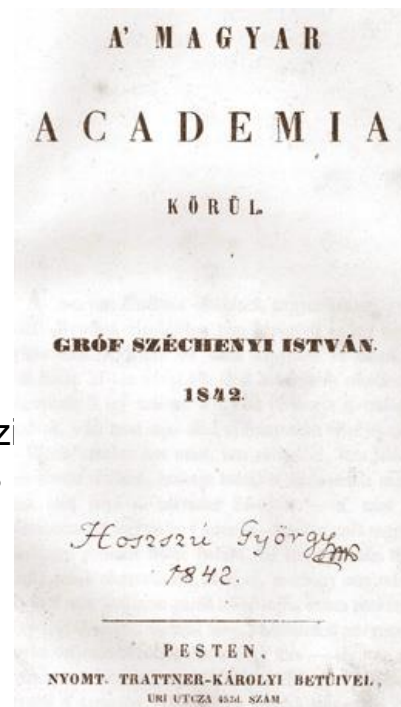
KÖNYVEI

• A Magyar Akadémia körül

Széchenyi feladata lett, hogy másodelnökként megnyissa az Akadémia 1842. évi nagygyűlését. Október 24-étől írta akadémiai beszédét.

November 27-én nyílt meg a Magyar Tudós Társaság 1842. évi nagygyűlése. A beszéd első részében Széchenyi indokolja, hogy miért kellett nyelvüvelő társaságot alapítani.

A beszéd politikai üzenetet is közvetített. Nem szabad erőszakosan terjeszteni nyelvünket a nemzetiségi lakosság között. Meg kell elégedni, hogy az 1840.:VI. tc. hivatalossá tette a magyar nyelvet, ne akarjuk hát kulturális és más egyesületekben, a magyar nyelv feltétlen uralmát. Felteszi a kérdést: igaz-e az, ha valaki magyarul beszél, egyszersmind magyarrá is válik? Nem a nagyobb lélekszám, hanem a civilizáció magasabb foka növelheti a magyarság számát, jelenthet vonzerőt a magyarosodáshoz. A beszéd vége felé közvetlenül a Tudós Társaság tagjaihoz fordul a gróf, kéri őket, hogy lelkiismeretesen dolgozzanak nyelvünk fejlesztésén. A beszéd nevek említése nélkül, de mindenki számára érthetően Kossuth és elvbarátai ellen is irányult.

Az életmű bemutatása

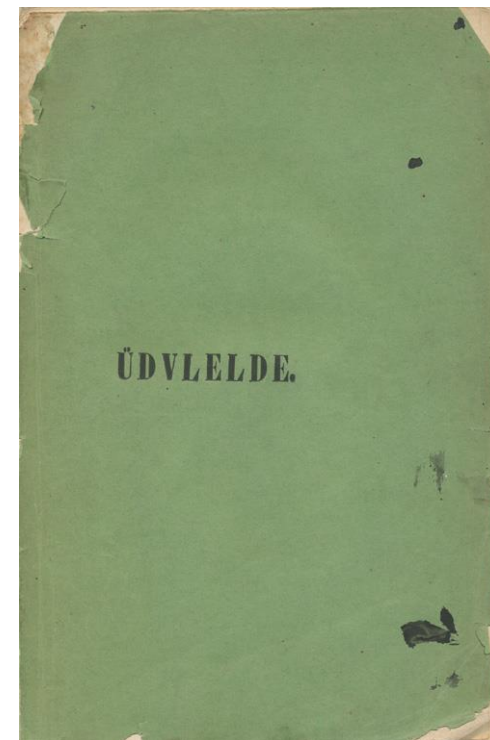
KÖNYVEI

• Üdvlelde

Gróf Dessewffy Aurél hátrahagyott némi iromány-töredékivel.

Széchenyi már ***A kelet képében*** felvetette a nemzeti panteon eszméjét. Ezt bővebben Üdvlelde (Walhalla) című munkájában fejtette ki, melyet 1842 nyarán kezdett írni. A mű megírására gróf Dessewffy Aurél (1808-1842) „fontolva haladók” újkonzervatív kormánypárti tábor vezéralakjának váratlan halála és a rá hagyott írása is inspirálta. A nemzeti panteon helyéül, központi fekvése miatt, a Szent Gellért-hegyet találta a legalkalmasabbnak.

Széchenyi álláspontja szerint az kerülhetne a panteonba, aki hozzájárult a magyarság szellemi és anyagi fejlődéséhez. Az érdemek elbírálására pártatlan testületet kell létrehozni, ebben az országgyűlés segítségére számít. Széchenyi saját munkájába illesztve közli Dessewffy Aurél két tanulmánytöredékét.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• Adó és két garas

Minden hold után átlag két garas telekdíj fizetendő évenként 35 esztendőig.

A cél és feltételek következők:

1. Ne örökre kösse le magát a nemzet telekdíj fizetésre.
2. Az így egybegyűjtött összeg csak Magyarország szellemi és anyagi kifejtésére szolgáljon.
3. Azon kérdés eldöntését, hogy vajon mi mindenre legyen fordítandó, azt egyedül törvényhozás intézze el akár közvetlen maga, akár közvetve megbízottai által.
4. Egy országos, Budapesten létező kincstári hivatal kezelje a beérkező pénzeket.
5. A pénzek felhasználása az országgyűlésnek terjesztessék elő.

Az így évenkénti nemzeti jövedelem Fényes Elek szerint 6,239,850 ezüst forintra rúgna.

A két garas cím alatt közzétett további 24 cikkében Széchenyi vitát gerjeszt.

A cikkekben Kossuth-tal és társaival áll vitában, hangsúlyozza, hogy béke van, nem kardra, szóra, hanem pénzre van szükség. Széchenyi az adókérdést létkérdésnek, a nemzeti átalakulás egyik sarkalatos, „egyesítő” ügyének tartotta, ezért érvelt hevesen egy megvalósítható megoldás mellett.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

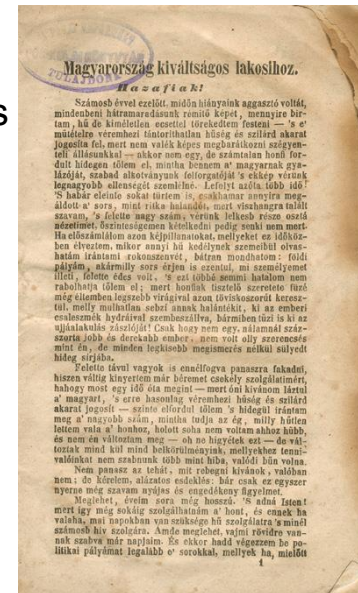
• Magyarország kiváltságos lakosihoz I-II.

Mint a Társalkodó 1844. május 6-i, és 1844. július 14-i számának számának külön melléklete jelent meg és önállóan is forgalomba került. Az Adó és két garas cikksorozat folytatása. A közadózás, a telekdíj fontosságáról ír és elfogadását javasolja. Az Országos Közpénztár létesítését javasolja és felsorolja a legfontosabb közszükségleteket, de puhítja javaslatait.

“Ami a summát illeti, nem bánom, ha másképp nem lehet, két garasrul leszállok egy garasra. [...] Szorosan 35 évhez azonban nem kötöm eszmémet.”

Ismerteti az országos választmány elé terjesztett javaslatát a közszükségletekről:

I. Két vagy három millióra rugó mindig kész kassza, II. Budapest árvíztől való megóvása, III. 4-6 sugaras közlekedési út a határig, IV. Az al-dunai munkák folytatása, V. A magyar tengerpart ápolása, VI. Öt reáltanoda létesítése az országban, VII. A honi lónevelés általános és gyökeres előmozdítása, VIII. A vizek szabályozása, IX. Megfizetése annak, mivel tartozunk, X. Az országos haszon vagy nemzeti dísz ápolása (Béga és Ferencz csatornák, a Múzeum, a magyar színház, a Ludovica katona-nevelő intézet, és az örültek számára Vácon már már épülő ház).

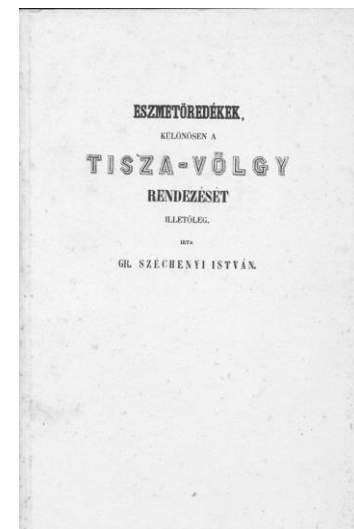
Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

- **Eszmetöredékek, különösen a Tisza-völgy rendezését illetőleg**

A Tisza szabályozására több egymással ütköző javaslatot terjesztettek a nádor elé. A kormány a helytartótanács kebelében külön közlekedési osztály felállítását határozta el, melynek az ügykörébe tarozott a vízszabályozás is. Az osztály vezetésére Metternich kancellár Széchenyit kérte fel. "A kormány engem, én a kormányt akarom utilizálni..." mondta, amikor emiatt támadták.. Széchenyi sugallatára Vásárhelyi Pál, igen rövid idő alatt, a részmegoldásokkal szemben a közérdeknek megfelelő átfogó szabályozásra és ármentesítésre egyaránt figyelemmel lévő tervet nyújtott be. Széchenyi 1845 szeptemberében szervező és szemleútra indult a Tisza völgyébe, és október 17-én jelentést tesz a nádornak. *Eszmetöredékek, különösen a Tisza-völgy rendezését illetőleg* címmel, amelyet megküldött az összes érdekelteknek tanulmányozásra.

A Tisza-völgyi Társulat 1846. január 19-én megalakult. Magáévá tette Széchenyi javaslatait, műszaki igazgatóvá Vásárhelyi Pált jelölte ki. Az érdekeltek, a Széchenyi által megfogalmazott „Szerződvényben” kötelezettséget vállaltak arra, hogy a rájuk származó előnyök arányában részt vállalnak a költségek fedezéséből és az esedékes pénzüsszegeket pontosan befizetik a Társulat pénztárába.

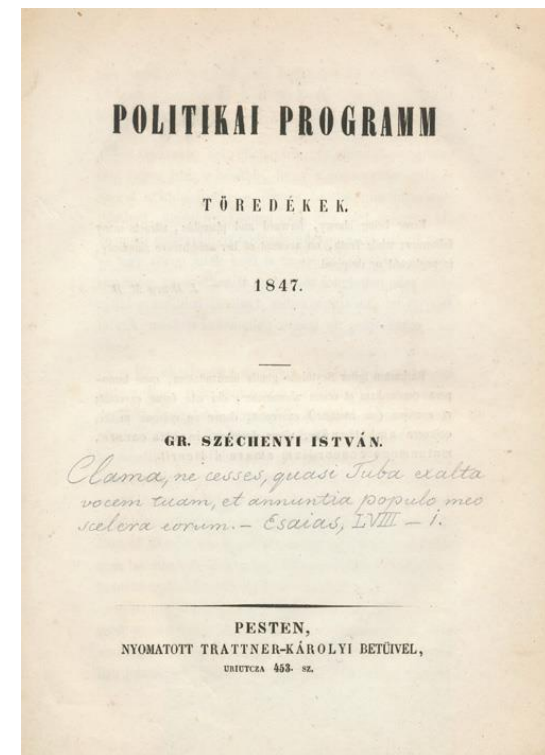

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• Politikai program-töredékek

1846 április végén kezdett műve írásához, megszakításokkal ír, 1847. február 23-án jelent meg. A mű a címének megfelelően igen darabos és a Kossuth-Széchenyi vita folytatásaként értékelhető, azzal a különbséggel, hogy a Konzervatív és az Ellenzéki csoportosulás közé szeretné magát pozicionálni. Kossuthot démonizálja, nagyon élesen bírálja, és már most felelőssé teszi a következményekért. A konzervatívokat az általuk képviselt reformok miatt enyhén kritizálja. Álláspontját és saját magát a két politikai tömörülés között a független programjaival határozta meg. A Politikai program-töredékeknek a forradalom előtt nemigen volt visszhangja. Széchenyi elszigetelődött. Velkey Ferenc így jellemzi a helyzetet: “Fontosabbnak tartotta, hogy meggyőződése szerint küzdjön meg igazáért, s így ez a mű amellet, hogy néhány hónapig Széchenyit a legmélyebb politikai magányba taszította, az utókor számára méltán bizonyítja szerzője nemzetféltő aggodalmainak őszinteségét.”

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

- **Javaslat a magyar közlekedési ügy rendezéséről**

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

- **Javaslat a magyar közlekedési ügy rendezéséről**

Az 1843/44-es országgyűlés után a bécsi központi kormány változtatott addigi politikáján, s újkonzervatív politikusokat állított a magyarországi kormányzat élére. Ennek jegyében vette át a Magyar Kancellária vezetését gróf Apponyi György. 1847-ben a Közlekedési Bizottság utasítást kapott, hogy készítsen el egy részletes, számításokkal és statisztikai adatokkal indokolt közlekedési koncepciót. Széchenyi e munkára Kovács Lajost (1812-1890) kérte fel, aki jogász és bányász volt. Széchenyi utasításai alapján ő állította össze a jelentést. A kéziratot Széchenyi javította és ő írta az előszót. A kötet 1848. február 1-jén jelent meg.

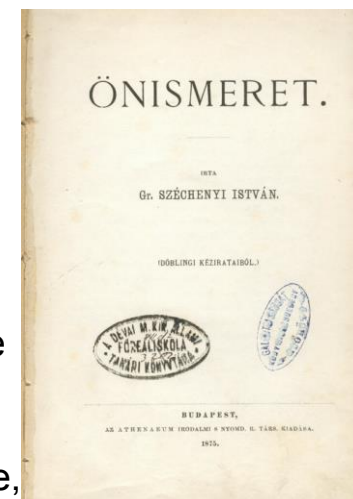
A Javaslato 1848. február 22-én mutatták be az országgyűlés alsó tábláján (előtte Széchenyi megküldette minden képviselőnek és főrendnek), ahol a centralizációra való törekvés éles vitát váltottak ki a. Statisztikai adatokkal, fejlett országokból vett példákkal igazolja a szerző, hogy a közlekedési eszközök közül hazánkban a vasút lehet a nemzeti ipar és kereskedelem fejlesztésének alapja. Magyarország vasúti hálózata gróf Széchenyi István közlekedési politikájának elvei szerint épült ki, és államvasúti eszméje is teljes diadalt aratott.

Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• Önismeret

Széchenyi István 1857-58-ben írta azt a nagy munkát, melynek a kéziratban "Önismeret" címet adta. A legterjedelmesebb műve. A döblingi házkutatás során a kézirat szétszóródott, később részletekben került kiadásra. Az egyes részeknek más-más címet adtak. A kézirat 1-238. (Önismeret) oldalain Széchenyi (a testi, a lelki épség és jólét fokozatain át) életmóddal kapcsolatos ügyekről tárgyal, mintegy hajánál fogva kiragadva önmagát mély válságából. A 238-894. (Nagy magyar satíra) oldalakon átmegy társadalomismeretbe, telve keserűséggel és gúnnyal. Helyzetkomikumok, sarkított jelenetek, remek dialógusok teszik színessé a művet. Mint korábbi műveiben itt is szívesen használ beszélő neveket a főrangok vitapartnereként. A műnek nincs befejezése, mert a Rückblick megjelenése után a Blick írásába kezdett, amely értelmezhető a Nagy magyar satíra esszenciájának is. Az 1860. március 3-i házmotozás után Széchenyi István már tudta, hogy az Önismeret elkobzott kézírata megalapozza egy felségsértési per anyagát. Ebben a műben a korábban királyhű Széchenyi nem volt kíméletes Ferenc Józseffel, hiszen nem volt a magyarok királya, nem alkotmányosan uralta Magyarországot. Hódító trónbitorlóként, parancsoló zsarnokként jellemezte.

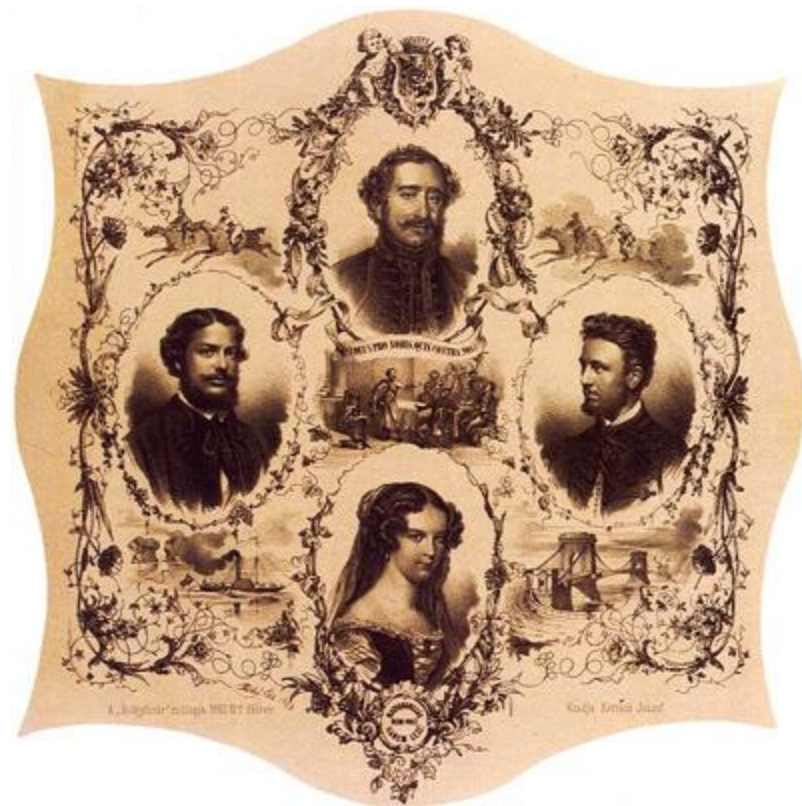
Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

- **Intelmei Béla fiához**

Először Gróf Széchenyi István összes munkái VII. kötetében jelent meg, Károlyi Árpád szerkesztésében, 1921-ben eredeti nyelven, németül. Ezt két évvel később követte a magyar nyelvű kiadás Váradi József fordításában. Legutóbb 1985-ben jelent meg Fenyő Ervin gondozásában.

Valójában ez egy hosszú levél szeretett Béla fiához, melyet 1857 novemberében írt. Ahogyan apja neki, úgy ő is összefoglalja erkölcsi tekintetben élettapasztalatát, mindazt, amit az életben fontosnak vél, és önismereti tükörként Pantheon címmel megfogalmazza intelmeit, amit napi gyakorlatként javasol alkalmazni fiának.

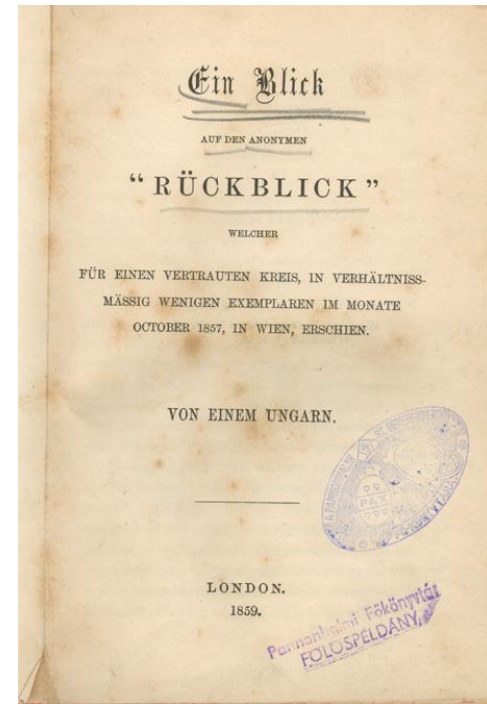
Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

• Ein Blick

Politikai gúnyirat, (London, 1859. február 15.) az anonim Rückblikre írt anonim válasz. Első köteteit Széchenyi Béla csempészte be, hogy apjának átadhassa.” A céltábla itt Bach Sándor volt a Rückblick megrendelője. Széchenyi “vitriolba mártott tollal” mondatról mondatra cáfolja a Rückblick magyarokról szóló ferdítéseit, sőt az egész politikai berendezkedést is támadja. A mű egy Bach belügyminiszterhez intézett vádbeszéd, amely jogi alapokon kérte számon a jogtiprásokat, a csúsztatásokat. (A Blick függelékeként olvasható Széchenyi felkérésére Hopf János által készített Magyarország sarkalatos törvényeinek listája.)

Az Ein Blicket, a “sárga könyvet” belső örömmel fogadták itthon. Végre akadt egy férfiú aki azt mondta “ Én összetöröm a miniszter urat, nekem van bátorságom lerántani az álarcát és tenni is fogom ezt Európa színe előtt, s szerzek hazámnak olyan elégtételt, aminőt gyilkosaival szemben még nem szerzett senki!” írta a magyar nyelvű fordítás előszavában Keresztesi Papp Miklós.

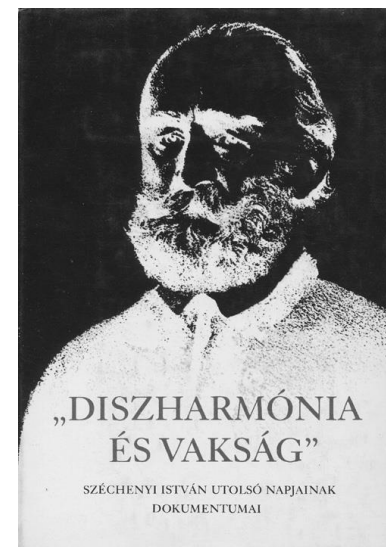
Az életmű bemutatása

KÖNYVEI

- **Diszharmónia és vakság**

Széchenyi István utolsó műve. 1860. január 22-től március 3-ig, a döblingi házkutatásig írta. Ahogy minden kéziratot, úgy ezt is lefoglalta a rendőrség. Széchenyi István gróf elkobzott iratait Ausztria a monarchia összeomlása után átadta Magyarországnak. Így jelenhetett meg először 1921-ben a Diszharmónia és vakság gróf Széchenyi István összes munkái hetedik kötetében (gróf Széchenyi István döblingi irodalmi hagyatéka I., Budapest, 1921.) Károlyi Árpád szerkesztésében, eredeti nyelven, németül. 1988-ban jelent meg magyarul.

Az aktuális politikai helyzetet, az osztrák kormány tagjait személyenként elemzi. Ironikus hangnemben firtatja, hogy miért nem állítja vissza az ország jogait a törvényes, az alkotmányos kormányzati formákat a Habsburg uralkodóház. Mint politológus keresi a kor sajátosságát. Véleménye, hogy a becsületesség a legjobb politika. Úgy látja, hogy az alkotmányos formák megszegése, a jogsértések – hosszú távon a birodalom erkölcsi alapját kikezdi és a széteséséhez vezetnek.

Az életmű bemutatása

NAPLÓK (feljegyzések)

Széchenyit tanulmányozni azért is hálás dolog, mert a “hideg kalkulussal” megfogalmazott műveinek (mai szóval megvalósíthatósági tanulmányoknak) írását követően még szinte le sem teszi a tollat, felcsapja a naplóját és lélektani mélyfúrások eredményeit, érzéseit, gyakran zaklató tapasztalatait veti papírra. Napi lelkiismeret vizsgálatokként is értékelhető ez, és tudjuk, hogy a tökéletességre való törekvés miatt igen szigorú volt önmagához.

Az első bejegyzés dátuma 1814. július, az utolsó pedig 1860. április 1. A két dátum közötti információk felbecsülhetetlen értéket képviselnek a történettudomány és a Széchenyi-tisztelők számára.

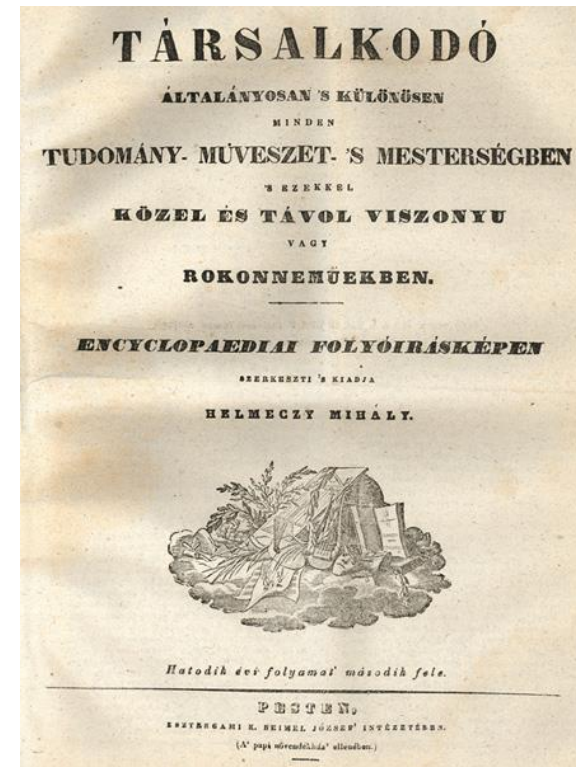
A naplóját német nyelven (kisebb betétekben magyarul, franciául, angolul és olaszul) írta. 1848. szeptembertől 11 évig nem, majd 1859-től ismét vezeti naplóját. Az utolsó bejegyzés: „Nem tudom magamat megmenteni!” Talán a legolvasottabb Széchenyi-mű az Oltványi-féle válogatás.

Széchenyi végrendeleteiben kezdetben még úgy rendelkezett, hogy halála után semmisítsék meg naplóját. Végül titkárára Tasner Antalra ruházta a kötetek tulajdonjogát azzal, hogy a kompromittáló részeket tegye olvashatatlaná. Ezt kiválóan elvégezte tintával és ollóval.

Az életmű bemutatása

HÍRLAPI CIKKEK

Széchenyi István szellemi hagyatékának jelentős részét alkotják a hírlapi cikkei. A 20-as évektől a nyilvánosság lehetőségeinek bővülése, a magyar nyelv terjedése új igényeket generált. A tudományok fejlődése, a társadalmi és politikai aktivitás orgánumokat igényelt, amelyek tovább gyorsították az összetartozás és az elkülönülés folyamatait. Széchenyi elsősorban két folyóiratot vett igénybe (Társalkodó, Jelenkor) tevékenységének bemutatására, kitűzött feladatainak népszerűsítésére. Egyidejűleg belátta, hogy a hosszas fejtegetések **idő utáni** nyilvánosságot eredményeznek. Széchenyi mintegy 14 év alatt 95 cikket publikált, benne sorozatokat is, amelyek közül több (Néhány szó a Duna-hajózás körül, Selyemről, Adó és két garas) könyv alakban is megjelent. A nem publikált cikkek száma (29) is jelentős. A cikkek többsége politikai, illetve gazdaságfejlesztő jellegű, tudósít, indokol és befolyásolja a közvéleményt, projektjeit népszerűsíti.

Az életmű bemutatása

BESZÉDEI

A beszédek publikálásának történetét Mázy Béla könyvtáros röviden így foglalja össze: “Széchenyi beszédei 1887-ben jelentek meg gróf Széchenyi István munkáinak második köteteként, a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában. A kötetet összeállító Zichy Antal a bevezetőben sajnálattal közli, hogy bár megpróbálta összegyűjteni Széchenyi nyilvánosság előtt mondott minden szavát, nem járt teljes sikerrel. Munkáját rajta kívül álló körülmények nehezítették. Az országgyűlés főrendi táblájának üléseiről csak az 1839/40-es országgyűlés második felétől vezettek naplót, és a vármegyék üléseinek jegyzőkönyveit sem tárták még fel a 19. század végén.”

A beszédek között vannak szó szerinti jegyzőkönyvek, kortársak naplófeljegyzései és kivonatos beszédek is.

Kemény Zsigmond és Zichy Antal is leírja, milyen szónok volt, hogy is beszélt Széchenyi. Zichy Antal így jellemzi beszédeit:

„A beszélő Széchenyi igenis magával tudta ragadni hallgatóit. Vele sírtunk, vele nevettünk, ötletei villámként kápráztattak, kifejezései sajtáságos eredeti volta mindig meglepett, akár tősgyökeres magyarsága, akár németes vagy angolos idegenszerűsége által: de főleg közvetlensége és őszintesége bájolt el.”

Az életmű bemutatása

EGYÉB KISEBB ÍRÁSOK

Köszöntő versezete édesanyjának

Projektuma A' Magyar Országban felállítandó Lovas-pályázás Törvényeinek (1821.)

Imái

Fuchsjagd

Emlékirat Metternichnek, Pozsony, 1825. november 18.

Emlékirat Metternichnek, Pozsony, 1825. december 11.

Viaskodó iskola

Gesetze und Regeln...

Pesti ló-futtatás

Végrendeletei

Széchenyi István gondolatai a pest-budai nagy árvízről

Gróf Széchenyi István levele a győri olvasó társasághoz.

Feljegyzés, 1842. szeptember 23, Nemesis.

Széchenyi két emlékirata Metternichhez

Emlékirat József főherceg 50 éves nádori jubileumának megünneplése ügyében

Autogramm

Széchenyi feljegyzése gyermekkoráról. (Görgen részére)

Kisebb döblingi iratok

Jegyzetkönyvek

Széchenyi-ismeret fontossága, színvonala

A Széchenyi-ismeret

- **A Széchenyi-kutatás és az életmű feldolgozottsága**

Szükséges, hogy Széchenyi írott hagyatéka teljes egészében nyilvánosságra, kritikai kiadásra kerülhessen. Sok még a kutatásra váró terület, akár itthon, akár a Kárpát-medencében lévő levéltárakban, arcívumokban.

- **Fehér foltok Széchenyi-életműben**

Az életmű legjelentősebb feldolgozatlan részei:

- a Naplónak több mint a fele nincs lefordítva magyarra,
- több száz gót betűs levele még nincs kiolvasva és lefordítva magyarra, emiatt a teljes Széchenyi-levelezés, illetve annak kritikai kiadása e nélkül nem történhet meg.

- **Az életműve, szellemi hagyatéka műveletlen kincsesháza**

1945 óta nincs átfogó Széchenyi-kutatásra irányuló tudományos program. Fontosnak tartjuk, hogy a tudománypolitika dolgozza ki erre programját.

Úgy a tudományban, mint a közgondolkodásban kevésbé él, és kevésbé van jelen.

Amit ismerünk és hasznos, azt szeretjük is. Egy kedves dal milyen szépen kitölti perceinket. Ha egy kedves dalt nem ismerünk, akkor azt szeretni sem tudjuk. Így kiemelt fontosságú a fiatal korosztály Széchenyi-ismeretének növelése.

Néhány gondolat Széchenyi Istvánról, életútjáról és társadalmi szerepéről

Tévtutak

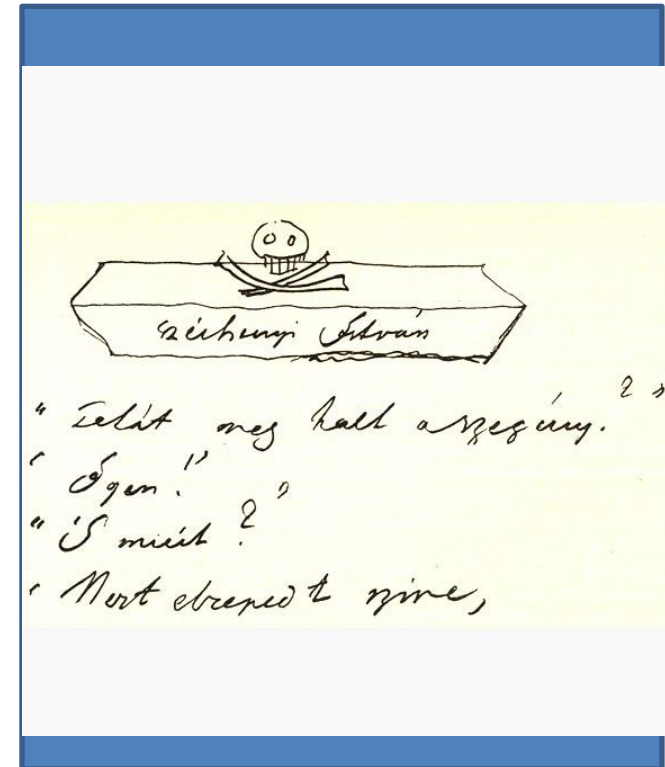
- **Kerüljük- és utasítsuk el a guliveriádokat!**

Az áttekinthetetlenül szerteágazó életmű megismerésének problémáját egyesek úgy kerülik ki, hogy kiragadnak belőle egy-egy elemet, és legendákat költenek mellé. Az életművet alig ismerik, de ezeket a gitteteket harsányan rágják. Ilyenek például:

- Nem tudott gyermekkorában magyarul, csak később tanult meg.
- Öngyilkos volt-e, vagy megölték?
- Egészséges, vagy beteges ember volt-e?
- Kossuthnak volt-e igaza, vagy Széchenyinek?

Széchenyi tökéletességre törekedett, óriási felelősségérzete gyakran félreértelmezhető mondatokat eredményez pl. a naplójában.

Inkább olvassuk és ismerjük meg Széchenyi gondolatait.

Széchenyi-ismeret fontossága, színvonala

TANÁCS

„Csinosítsuk értelmünket, terjesszük tapasztalásainkat, keressük fel a tudóst, társalkodjunk az elmetehetőssel, nagyobbítsuk könyvtárainkat, jutalmazzuk a tudományokban, művészetekben fáradozót, haladót – ülünk kocsira, szálljunk hajóra, s nézzük a világot – s emeljük hazánkat a dicsőbb nemzetek sorába!”

(Gróf Széchenyi István: *Hitel mai magyar nyelven / Berekesztés / Tanács*)

Széchenyi-ismeret fontossága, színvonala

Magyarország pillanatai drágák!

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE